

Határmunkálatok a tudományban
és Tiszta sorok

Tipográfia – házi dolgozat

Oktató:

Buda Attila

A könyvkiadás története

Készítette:

Lajos Veronika – GO93WK

PPKE, Könyvkiadói szakképzés – I. évf.

Az összehasonlított könyvek:

1. Kutrovácz Gábor – Láng Benedek – Zemplén Gábor, 2010, *Határmunkálatok a tudományban*, L'Harmattan, Budapest
2. Juhász Katalin (szerk.), 2009, *Tiszta sorok. Tanulmányok a tisztaságról és a tisztálkodásról*, L'Harmattan, Angyalföldi Helytörténeti Gyűjtemény, MTA Néprajzi Kutatóintézete, Budapest

I. Adatok, kötés, formátum

1. Határmunkálatok a tudományban

Adatok: puha fedelű (paperback), 242 oldal, 16 (15, 125) nyomdai ív, 80 grammos ofszet papír

Kötés: ragasztott kötés

Formátum: B/5 – 176x250

2. Tiszta sorok. Tanulmányok a tisztaságról és a tisztálkodásról

Adatok: puha fedelű (paperback), 334 oldal: 310 szöveges oldal, 17 oldal fekete-fehér kép és 1 oldal színes kép, 21 (20, 875) nyomdai ív, 80 grammos ofszet papír

Kötés: ragasztott kötés

Formátum: B/5 – 176x250

II. Címnegyed

1. Határmunkálatok a tudományban

A szennycímoldalon a cím (Határmunkálatok a tudományban) az oldal második harmadának tetején található, a betűk szedése félkövér/bold. A második oldal felső harmadának tetejére a sorozatcímet és mellé a kötetnek a sorozaton belüli sorszámát (év, évfolyam, kötetszám) (Tudománytörténet és Filozófia, 2010. VII. évfolyam II. kötet) helyezték el álló betűkkel szedve. Alatta a szerkesztők neve (Kutrovácz Gábor, Láng Benedek, Zemplén Gábor) van feltüntetve. A középső harmadban a sorozat eddig megjelent kötetei és szerzői, szerkesztői vannak felsorolva egymás alatt, álló betűkkel. A főcímodal középső harmadának tetején a cím található félkövér betűkkel szedve, az alsó harmad alsó harmadának

tetején pedig a kiadó neve félkövérrel szedve, ettől kötőjellel elválasztva székhelye és mellette a megjelenés éve (L'Harmattan – Budapest 2010).

A kolofon és az impresszum együtt, a címnegyed negyedik, copyright oldalán található. Az oldal tetejétől kezdve a következő sorrendben vannak feltüntetve az információk: 1. a támogató szervezetek neve, 2. a szerkesztőség posta- és email címe, 3. a copyright bejegyzés: szerkesztők, szerzők és a kiadó, 4. alatta a könyv ISBN és ISSN száma, 5. a francia és olasz társkiadók címe és telefonszáma, 6. a kiadásért felelős személy neve, a helyszín, ahol a kiadó kötetei megrendelhetők és megvásárolhatók, a telefonszám, a kiadó internetes elérhetősége és weboldalának címe, 7. a nyomda neve és felelős vezetője, a borító tervezője és a nyomdai előkészítést végző személy neve.

2. Tiszta sorok. Tanulmányok a tisztaságról és a tisztálkodásról

A szennycímoldalon a cím és az alcím (Tiszta sorok. Tanulmányok a tisztaságról és a tisztálkodásról) az oldal tetején található, egymás alatt, középre zárt formában. A betűk szedése kurzív. A második oldal felső harmadának tetejére a sorozatcímét és mellé a kötetnek a sorozaton belüli sorszámát helyezték el kurzív betűkkel szedve (Documentatio Ethnographica 25.). Alatta a sorozatszerkesztő neve (Fülemile Ágnes) szintén dőlt betűkkel és a sorozatot indító intézmények megnevezése (L'Harmattan, MTA Néprajzi Kutatóintézete) található, ez utóbbiak álló, kurrens betűkkel szedve.

A főcímdoldalnak két fő része van: a felső rész tetején a főcím található kurzív betűkkel szedve, alatta egy egyenes vonal, majd az alcím. Ezt követi egy díszítés, a kötet logója, majd a szerkesztő neve (Juhász Katalin) szintén kurzívval szedve. Az oldal alsó felének alsó harmada tetején a kiadó neve (L'Harmattan) félkövérrel szedve, alatta antikva betűkkel a közös sorozat megvalósításában részvevő intézmények neve (Angyalföldi Helytörténeti Gyűjtemény – MTA Néprajzi Kutatóintézete) álló betűkkel, egymástól kötőjellel elválasztva és az alattuk húzott egyenes vonal alatt a megjelenés éve (2009). A főcímdoldal nincsen feltüntetve a megjelenés helyszíne.

A kolofon és az impresszum együtt, a címnegyed negyedik, copyright oldalán található. Az oldal tetejétől kezdve a következő sorrendben vannak feltüntetve az információk: 1. a támogató szervezet neve és logója, 2. az angol fordítást végző személy, 3. a copyright bejegyzés: a szerzők, szerkesztő, a közreműködő intézmények és a kiadó, 4. alatta a könyv ISBN és ISSN száma, 5. a kiadásért felelős személy neve, a helyszín, ahol a kiadó kötetei megrendelhetők és megvásárolhatók, a telefonszám, 6. a kiadó internetes elérhetősége

és weboldalának címe, 7. a francia és olasz társkiadók címe és telefonszáma, 8. a szöveget gondozó személy neve, a borító tervezője, a nyomdai előkészítést végző személy neve, a nyomda neve és felelős vezetője.

III. Fejléc, oldalszám és kiemelések

1. Határmunkálatok a tudományban

Fejléc: a tanulmányok első oldalán nincs, de a többi oldalon igen: bal oldalon balra van az oldalszám, jobbra a tanulmány szerzője, jobb oldalon jobbra az oldalszám, balra a tanulmány címe – páratlan oldal esetében jobbra zárt az oldalszám. Az oldalszámok végig a kötetben arab számok.

A fejlécben feltüntetett adatok minden tanulmány esetében követhetővé teszik az olvasó számára, hogy ki a szöveg szerzője és annak mi a pontos címe, emellett ízlésesen töri meg a főszöveg egységét, monotonitását és vonzza a tekintetet.

Előláb: a tanulmányok első oldalán van a fejléc helyett, bal oldalon a sorozat logója és a kötet címe, jobbra pedig az oldalszám – páros oldal esetében bal oldalon található az oldalszám.

Kiemelések:

- a tanulmány címe és szerző neve: félkövér és balra, illetve jobbra zárt, annak függvényében, hogy melyik oldalon kezdődik a szöveg – a cím és a szerző között balra vagy jobbra zárt egyenes vonal húzódik. A vonal megtöri a cím és a szerző nevének egységét, ezáltal kiemeli mind a kettőt.;
- egy-egy tanulmány alcímei: számozással – kivéve 21-33., 125-147., 166-184., 200-225. oldalon található szövegek esetében, ami zavaró, pontatlan és nem következetes;
- tartalmi kiemelések: dőlt betű – kivéve a 166-184. és 189. oldalakat, ahol bold, ám a kötetben néhol félkövér és kurzív együttes alkalmazása is megfigyelhető. Felmerül az emberben a kérdés, hogy vajon mi indokolta azt, hogy egyik tanulmányban dőlt betűvel vannak szedve a kiemelések, a másokban pedig félkövérrel, vagy bolddal és dőlt betűvel együtt.;
- bibliográfiában a címek, vagy a folyóirat címe: dőlt betű;
- tanulmányon belüli felsorolás: rombusz jellel, kivéve 67. oldalon: betűkkel és számokkal; 174-178.: számok; 208-210., 213-214., 216-217.: számok;

- idézetek a szövegben: a főszövegtől egy-egy sor kihagyásával elválasztva és dőlt betűkkel szedve – kivéve 34., 107-108. oldal és a 125-147. oldalon található tanulmány idézetei, a 185-186.; 197. oldal, ahol az idézet antikva betűkkel van szedve.

2. Tiszta sorok. Tanulmányok a tisztaságról és a tisztálkodásról

Fejléc: nincs

Oldalszám: középen, alul. Az oldalszámok végig a kötetben arab számok.

Kiemelések:

- szerző neve: verzál;
- egy-egy tanulmány címe és fejezetcímei: dőlt betű és középre zárt;
- tartalmi kiemelések: dőlt betű;
- bibliográfiában a címek, vagy a folyóirat címe: dőlt betű;
- idézetek: rendszerint kurzív betűkkel vannak szedve, azonban előfordul, hogy az idézetek álló betűk maradnak – pl. 11., 22-23., 33., 42., oldal, valamint a 66-73., 74-86., 141-158., 183-203. oldalon található tanulmányok idézetei. Ez következetlenségre vall és időnként zavaró, hiszen az olvasó nem érti, hogy vajon mit jelenthet, milyen tartalmi különbségekre utalhat az idézetek kétféle jelölése.

IV. Betűtípus, oldalméret és tartalom megfelelése

1. Határmunkálatok a tudományban

Betűtípus: 12 pontos betű, egyes sorköz

Oldalméret és tartalom megfelelése: jól olvasható betűméret, sorkizárt forma, a jegyzetek a lap alján találhatóak, számozottak. Kicsit zavaró, hogy a lábjeget, aminek betűmérete két ponttal kisebb, mint a főszövegé, egy, vagy több sor kihagyása után kezdődik és nincs a főszöveg és a lábjeget között valamilyen elválasztó vonal, ami első ránézésre is még erőteljesebben megkülönböztetné a két szövegrészt egymástól.

2. Tiszta sorok. Tanulmányok a tisztaságról és a tisztálkodásról

Betűtípus: 12 pontos betű, egyes sorköz

Oldalméret és tartalom megfelelése: jól olvasható betűméret, sorkizárt forma, alul számozott lábjegyzetek. Kicsit zavaró, hogy a két ponttal kisebb lábjegyzet egy, vagy több sor kihagyása után követi a főszöveget és nincs a kettő között valamilyen elválasztó vonal, ami a betűméret mellett még látványosabban megkülönböztetné a két szövegrészt egymástól.

V. Illusztrációk és szövegarány, képaláírások

1. Határmunkálatok a tudományban

A kötetben nincsenek képek, mindössze egy táblázat a 189. oldalon. Ennek hossza megegyezik a főszöveg hosszával, a második és harmadik oszlop címe középre zárt, az alatta lévő sorok pedig balra zártak. A táblázat szövege áttekinthető és jól olvasható. A második és harmadik oszlop harmadik sorában a szöveg bold betűkkel van szedve, a kiemelés azonban itt következtelen a szöveg többi részéhez képest, mert máshol rendszerint a tartalmi kiemeléseket dőlt betűk jelzik.

A kötet logója minden tanulmány első lapjának alján tűnik fel, az oldalszám függvényben balra, vagy jobbra zárt formában, a kötet címe előtt vagy mögött. Az előlábban feltüntetett logó kitölti az oldalszám melletti üres területet, egyfajta keretet ad az oldalképnek, éppen emiatt én talán következetesen végigvittem volna az egész kötetben nemcsak a tanulmányok első oldalán tüntettem volna fel.

2. Tiszta sorok. Tanulmányok a tisztaságról és a tisztálkodásról

A szövegben képek nem, csak táblázatok (55-56., 186-187., 223., 229-230., 292-293.) találhatóak. A táblázat szélessége egyezik a törzsszöveg szélességével, a benne lévő szöveg balra zárt. A táblázatokban azonban nem egységes a betűhasználat. Az 55. oldalon található táblázat esetében az oszlopok címsora bolddal szedett, ahogyan a többi táblázat esetében is a címsor – függetlenül attól, hogy felül, vagy oldalt helyezkedik-e el – félkövérrel van szedve, míg a következő oldal (56.) táblázatának címsora nem követi ezt a gyakorlatot. A 223. és a 229. oldalon lévő táblázatok esetében nincs feltüntetve, hogy a táblázat mit ábrázol, nincs címe a táblázatnak. Az, hogy 1. vagy 2. táblázat, mindössze az 55-56. oldalon és a 186-187. oldalon van feltüntetve. A többi táblázat esetében hiányzik a fejlécből az, hogy az illusztráció megnevezése: táblázat és a sorszáma is.

Néhány tanulmányban a leírtakat házalaprajzok szemléltetik, amelyek balra zártak és jobbra mellettük oda van írva a rajz típusa, a ház címe és a benne lakók elhelyezkedése a

generációs láncolatban (184-185.), vagy a rajzok alatt feltüntetve, hogy mit ábrázol, emellett a készítő neve és a készítés időpontja található meg (114. és 120. oldal). A táblázatok és rajzok áttekinthetők és jól olvashatók, szemléletesek.

A képek képmellékletben a kötet végén vannak elhelyezve. Alattuk a képaláírás arról tájékoztat, hogy mit ábrázol a kép, ki készítette és melyik intézmény tulajdona, illetve mikor és hol készült a kép. A képaláírások egy-három sort tesznek ki, középre rendezettek. Két színes képen kívül az összes többi fekete-fehér színnyomású. Vagy egy, vagy két kép található egy oldalon középre rendezve, a képek teteje a kötet szövegtörzsével azonos magasságban helyezkedik el.

A kötetnek van egy logója, amelyik a címnegyed harmadik oldalán az alcím alatt, a tartalomjegyzék alatt és minden tanulmány címe alatt megtalálható. A tartalomtól és címeiktől egy egyenes vonal választja el a logót, a főcímdalton az alcím és a szerkesztő neve (Szerkesztette: – másik sorba – Juhász Katalin) között helyezkedik el.

VI. Hivatkozások – bibliográfia

Mindkét kötetben a szakirodalmi hivatkozásokat a főszövegben tüntették fel zárójelbe téve (név évszám: oldalszám. = Kovács 2001: 38.), a lábjegyzetek magyarázó, értelmező funkcióval bírnak, és kiegészítő információkat tartalmaznak, esetlegesen a magyarázatokat és kiegészítéseket alátámasztandó szakirodalmi hivatkozásokat is.

A *Határmunkálatok* c. kötetben a felhasznált szakirodalom felsorolása balra zárt álló betűs Hivatkozások név alatt szerepel, míg a *Tiszta sorok* kötetben a bibliográfia középre zárt, dőlt betűs *Irodalom* név alatt van feltüntetve.